

ТАҚРИЗИ РОҲБАРИ ИЛМӢ

ба диссертатсияи Шодиматова Малика Каримбердиевна дар мавзуи “Хусусиятҳои луғавӣ-маъноӣ ва сохтори истилоҳоти тиббӣ дар забони матбуоти тоҷик (солҳои 2003-2023)” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ

Истилоҳшиносӣ ҳамчун як қисмати илми забоншиносӣ таърихи куҳан дошта, аз давраҳои ташаккули забони форсии миёна маншаъ мегирад ва як бахши муҳимми онро истилоҳоти тиббӣ ташкил медиҳад. Истилоҳоти тиббӣ дар давраҳои гуногуни густариши забони тоҷикӣ ташаккул ёфта, талаботи ниёзмандонро қонеъ мегардонад. Аз ин лиҳоз, мубрамият ва муҳимияти мавзуи илмӣ Шодиматова Малика Каримбердиевна дар мавзуи “Хусусиятҳои луғавӣ – маъноӣ ва сохтори истилоҳоти тиббӣ дар забони матбуоти тоҷик (солҳои 2003 - 2023)” дар он зоҳир мегардад, ки омӯзиш ва таҳқиқи истилоҳоти тиббӣ дар асоси матбуоти даврӣ муайян карда мешавад. Омӯзиши истилоҳоти тиббӣ дар асоси маводи ВАО имконият фароҳам меоварад, ки вигаҳои истилоҳоти ин бахш, аз ҷумла, таснифоти луғавию маъноии истилоҳоти тиббӣ, заминаҳои пайдоиш ва этимологии истилоҳоти тиббӣ, хусусиятҳои калимасозӣ, нақши воситаҳои калимасозии забони тоҷикӣ дар густариши истилоҳоти тиббӣ, гардишпазирии истилоҳоти иқтибосиву асли ва мавқеи қорбурди онҳо дар забони ВАО, ки инъикоскунандаи забони адабӣ мебошад, ошкор карда шавад. Аз ин рӯ омӯзиш ва баррасии хусусиятҳои лексикӣ ва сохтори истилоҳоти тиббӣ асосат ва мубрамияти пажӯҳиши мазкурро тақвият додааст.

Мухтавои диссертатсияи Шодиматова Малика Каримбердиевна бо номи мавзӯ ва шиносномаи ихтисоси илмӣ 10.02.01 – Забони тоҷикӣ **комилан мувофиқат мекунад.**

Аз ин лиҳоз, таҳқиқи мазкур дар баробари таълифоти як силсила мақолаву рисолаҳои муҳаққиқони соҳа дар рада қарор гирифта, раванди ташаккул ва густариши истилоҳоти тиббии миллиро дар забони ВАО собит месозад.

Аз таҳлилу таҳқиқи адабиёти мутолиагардида ва таҳқиқоти анҷомёфта метавон ба чунин натиҷа расид, ки доир ба хусусиятҳои луғавию маъноӣ ва сохтории истилоҳоти тиббии забони матбуот дар забоншиносии тоҷик пажӯҳиши комил анҷом дода нашудааст.

Маҳз барои ҳамин муҳаққиқ масъалаи таҳқиқу баррасии хусусиятҳои луғавию маъноӣ ва сохтории истилоҳоти тиббиро дар асоси маводи ВАО мавриди баррасии илмӣ қарор додааст. Ба риштаи таҳқиқ кашидани хусусиятҳои луғавию семантикӣ, махсусиятҳои қорбурди истилоҳоти аслӣ ва иқтибосӣ, роҳу усулҳои сохта шудани истилоҳоти тиббӣ ба ҳонанда имкон медиҳад, ки аз ҷараёни инкишоф ва гардишпазирии истилоҳоти тиббӣ дар як давраи муайян огоҳӣ пайдо кунад.

Ҳамчунин, вазифаи дигари таҳқиқ муайян намудани роҳҳои сохта шудани истилоҳоти тиббӣ, нақши вожаҳои аслӣ ва иқтибосӣ дар ташкили истилоҳоти тиббии миллӣ махсуб меёбад. Дар ин замина Ҷунвонҷӯӣ мавқеъ, қорбурд, густариш ва гардишпазирии истилоҳоти тиббиро арзёбӣ карда, ҷойгоҳи истилоҳоти тиббиро дар забони ВАО ҳамчун инъикосгари забони адабӣ муайян намудааст.

Ҷунвонҷӯӣ Шодиматова М.К. дар таҳқиқи мазкур нағзони мушаххасро дар раванди пажӯҳиш пайгирӣ намуда, нахустин маротиба истилоҳоти тиббии забони воситаҳои ахбори оммаро аз лиҳози хусусиятҳои луғавию маъноӣ ва сохторӣ муайян кардааст. Нуқтаи дигари нағзони таҳқиқ дар он аст, ки маводҳои фаровон барои муайян кардани роҳу воситаҳои калимасозӣ ва семантикаи ташаккули истилоҳоти тиббӣ, омӯзиши масъалаҳои назариявӣ ва амалии истилоҳоти бахши тиб таҳлил ва баррасӣ гардидааст. Инчунин дар рисола таҳқиқи луғавию маъноӣ ва сохтории истилоҳоти тиббии забони матбуот бори аввал мавриди таҳлилу баррасӣ қарор дода шуда, дар ҷараёни таълифи рисола хусусиятҳои этимологии истилоҳоти тиббӣ ва қолабҳои асосии калимасозии давраи қадим ва баъзе воситаҳои калимасозии имрӯза муайян карда шуданд.

Аҳаммият ва арзиши илмию назариявии таҳқиқоти Шодиматова М.К. дар мавзӯи “Хусусиятҳои луғавӣ-маъноӣ ва сохтории истилоҳоти тиббӣ дар забони матбуоти тоҷик (солҳои 2003-2023)” дар он аст, ки

натиҷаҳои илмӣ он метавонад ба сифати сарчашма дар таҳқиқи истилоҳоти илмӣ миллӣ, мураббаъ намудани фарҳангҳои тафсири, соҳавӣ ба таври густурда истифода шавад. Ҳамзамон хулосаҳои бадастомада ва натиҷаҳои таҳқиқ ба сифати маводи илмӣ ва заминаҳои назариву методологӣ дар таҳқиқоти истилоҳоти тиббӣ аз тарафи муҳаққиқони минбаъда ба кор гирифта мешавад.

Ҷанбаи таҳқиқ ва арзишу аҳаммияти амалии таҳқиқ пеш аз ҳама дар он аст, ки натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ метавонанд ҳамчун замина ва асоси назариявӣ барои омӯзиши минбаъдаи истилоҳоти илмӣ истифода шаванд. Инчунин маводҳои ҷамъовардашуда ва натиҷаҳои таҳлили он барои истифода дар назария ва амалияи тарҷума мусоидат намуда, баҳусус ҳангоми таҳияи луғатҳои соҳавии тиббӣ, муҳовараҳои дузабонаи тиббӣ маводи муҳим мебошанд. Хулосаҳои илмӣ таҳқиқ барои дарки дурусти истилоҳот, бартараф намудани баъзе ғалатҳои истифодаи истилоҳоти тиббӣ ва ислоҳи тарҷумаҳои носоҳеҳ имконият медиҳанд.

Масъалаҳо ва консепсияҳои илмӣ дар диссертатсия барои дифоъ пешниҳодшаванда аз нигоҳи илмӣ муҳим ва арзишманд мебошанд. Ин нукта дар он ифода ёфтааст, ки заминаҳо ва роҳи усулҳои сохта шудани истилоҳоти тиббӣ, дар заминаи истилоҳоти тоҷикӣ, арабӣ ва русӣ-аврупоӣ пайдо шудани истилоҳоти нави тиббӣ ва таҳаввули лексикаи соҳавии ин бахш, сабабҳои онҳо муайян карда шуданд.

Диссертатсияи мазкур аз муқаддима, се боб, бобу зербобҳо, хулоса ва феҳрасти адабиёт иборат аст ва ҳаҷми мундариҷаи он ба талаботи диссертатсияҳои илмӣ ҷавобгӯ аст.

Довталаби дараҷаи илмӣ доир ба мавзӯи диссертатсия **11 мақолаи илмӣ таълиф** намудааст, ки аз ин теъдод **3 мақола** дар маҷаллаҳои тақризшавандаи қомиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд. Мақолаҳои ҷопшуда нуктаҳои асосӣ, натиҷаҳо ва мазмунҳои диссертатсияро инъикос намуда, барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ **мувофиқ мебошанд**.

Саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмиро дараҷаи дарки масъалаҳои дар диссертатсия баррасишуда, натиҷаҳо ва хулосаҳои асосии кор, муқаррароти ба ҳимоя пешниҳодшуда, мустақил ифода

ёфтани нуктаи назари ӯ ва маърӯзаҳояш дар конференсияҳо собит мекунанд.

Ба ҳамин тартиб, диссертатсияи Шодиматова Малика Каримбердиевна дар мавзӯи “Хусусиятҳои луғавӣ-маъноӣ ва сохтори истилоҳоти тиббӣ дар забони матбуоти тоҷик (солҳои 2003-2023)”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ пешниҳод гардидааст, ба талаботи диссертатсияҳои илмӣ ҷавобгӯӣ буда, ҳамчун роҳбари илмӣ онро барои баррасӣ дар зинаҳои баъдӣ ва ҳимоя тавсия менамоем.

Роҳбари илмӣ:

доктори илмҳои филологӣ,
мудири кафедраи забони тоҷикии
МДТ “Донишгоҳи давлатии тиббии

Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино”
5-уми апрели соли 2025.

Низомӣ С.Ф.

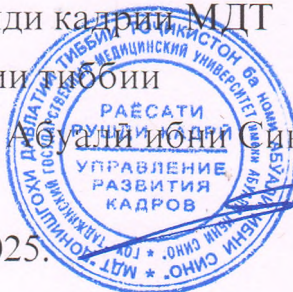
Нишони: 734067, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, маҳаллаи Навбаҳор,
хонаи 622.

Телефон: (+992) 935154029.

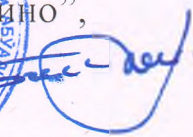
E-mail: sanobarnizomova66@gmail.com

Имзои Низомӣ С.Ф.-ро тасдиқ мекунам:

сардори раёсати рушди кадрҳои МДТ
“Донишгоҳи давлатии тиббии
Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино”,
н.и.т.

5-уми апрели соли 2025.

Сафаров Б.И.

Нишони: 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, кӯчаи Сино 29-31,

Телефон: (+992) 44-600-39-77; факс: (+992) 235-34-96

E-mail: info@tajmedun.tj.